

Marc Gjidara
Bosiljka Britvić Vetma

**FRANCUSKO-HRVATSKI UPRAVNO-PRAVNI POJMOVNIK
(LEXIQUE DE DROIT ADMINISTRATIF
FRANCO-CROATE)**

**Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet u Splitu, Université Paris II,
Panthéon – Assas Split / Paris, 2016. godine, p. 166**

Ideja o francusko-hrvatskom pravnom rječniku upravnog prava nastala je kao rezultat rada i rasprava u okviru „Hrvatsko-francuskih upravno-pravnih dana u Splitu“, za vrijeme kojih se, radi omogućavanja korisne razmjene i isto tako usporedbe sustava i institucija, ukazalo na potrebu da se raspolože barem konceptualnim instrumentima prikladnima za usporedbe putem odgovarajućih termina, s obzirom na to da se ne govori istim jezikom. Osnovna razlika u pravnim terminologijama u upravnim stvarima u odnosu na Hrvatsku proizišla je iz njezinih zakona, dok je u Francuskoj upravni sudac taj koji je kroz sudsku praksu izgradio terminologiju karakterističnu za upravno pravo općenito, a posebno za pravo upravnog spora. Ovaj pojmovnik, kojemu su urednici Marc Gjidara i Bosiljka Britvić Vetma, sadržajno se sastoji od četiriju poglavlja i to: predgovora, uvoda pod naslovom „Pravo i prevođenje“, glavnog dijela naziva „upravno-pravni pojmovnik“ te pojmovnog kazala. Predgovor je napisao Gérard Denegri, prvi predsjednik „Hrvatsko-francuske udruge“ i francuske Alijanse u Splitu, koji je ujedno i počasni konzul Francuske Republike u Splitu. Uvod s naslovom „Pravo i prevođenje“ autora Marca Gjidare te Bosiljke Britvić-Vetme, govori o važnosti jezika kao komunikacijskog sredstva, koji ujedinjuje one koji ga govore, dok istovremeno omogućava prenošenja određenog sadržajnog svjetonazora.

Autori u nastavku ukazuju na važnost govora pravnog jezika, s obzirom na to da svakodnevni jezik ne omogućava da se točno identificira većina pravnih pojmova. Upravo zbog navedenoga nastaje problem „prevođenja“ s pravnog jezika na svakodnevni jezik za neupućene, pri čemu se često zahtijeva i „objašnjavanje“ sadržaja pravnih tekstova na istom jeziku. Problematika jezične barijere predstavlja prvu veliku prepreku s kojom se susreću oni koji pristupaju kako vlastitom tako i drugom pravu.

Glavni razlog koji opravdava iskazivanje interesa za francusko-hrvatsko pravno prevođenje očituje se u prvom redu u činjenici da je hrvatski jezik danas jedan od službenih jezika Europske unije, dok je francuski jezik, odmah poslije engleskog jezika, drugi najvažniji jezik Europske unije. Navedeno se očituje u radu Komisije i Vijeća ministara, a isto tako i Suda Europske unije, koji kroz svoje djelovanje stvara dobar dio europskog prava. Na tom se Sudu vijećanje odvija uglavnom na francuskom jeziku, uz uporabu odgovarajućeg pravnog nazivlja, nakon kojeg se sastavlja presuda koja se prevodi i na ostale službene jezike.

Također, autori ističu, kako su stručnjaci svjesni značajnog gubitka informacije u komunikaciji temeljenoj na jeziku, kako često dio prenesene poruke ne dopre do uma primatelja poruke, shodno tome se između početnog i ciljnog jezika prenesena poruka i primljena poruka ne podudaraju u svim točkama. Postupak prijevoda uvijek je složen proces jer se, prevodeći pravne tekstove, treba istovremeno prijeći dvostruke granice, osim jezične i stručna (pravna) granica. Naime, pravni prijevod obuhvaća zapravo prelazak s jednog jezika na drugi, to jest prelazak s jednog prava na drugo, uz što vjerodostojniju usklađenost s odgovarajućim pravnim sustavima.

Nadalje, složenost navedenog procesa tim više je izražena u slučajevima kada se radi o sofisticiranijim terminologijama. Budući da su u pravnoj terminologiji riječi usko vezane s idejama, tako samo jedna prava i precizna riječ automatski odgovara idejama koje također moraju biti što je moguće jasnije. Ukazujući na važnost preciznosti u pravu, autori naglašavaju da je preciznost iznimno važna kako u odredbama zakona tako i u preciznosti njegove terminologije. Međutim, u pravu je također nužno potrebno da pojmovi na koje riječi upućuju obuhvaćaju istu stvarnost, jer vrlo često se ukazuje potreba da prijevod određenih pojmova zahtijeva njihovu istodobnu definiciju. Shodno navedenom, zaključuju autori, svaki se jezični izraz odnosi na pravni kontekst u koji je umetnut i u kojem pronalazi svoje porijeklo.

Međutim, u slučaju francuske pravne terminologije u odnosu na hrvatsku, premda dijele uvjetno rečeno istu civilizacijsku, kulturnu i pravnu baštinu, koncepti koji su svojstveni ovim dvama pravnim sustavima ujedno su i temeljne razlike povezane s njihovom oprečnom povijesti.

Nadalje, autori ukazuju na posljedice koje prate prevoditelje prišivajući im optužbu da su „izdajice“ tekstova ili riječi koje prevode, s obzirom na to da je rizik prijevoda neodvojiv od tumačenja koje pak teško može biti savršeno, time posljedično ni prijevod ne može biti besprijekoran. Kao zamka za prevoditelje pojavljuju se ponekad i neprevedive riječi koje treba dugo objašnjavati ili ih, kako navode autori, treba sačuvati na izvorniku i odustati od pronalaska istovjetnica. U situacijama kada je prevoditelj suočen s potpuno novim pravnim izrazima, i pri tome i svim specifičnostima pojedine riječi i njezina sadržaja, ponekad se čini boljim sačuvati neke termine u njihovoj izvornoj inačici nego pronalaziti istovjetnice koje im zapravo ne odgovaraju. Navedeno rješenje ukazuje se potrebnim kad se pojave termini koji prevedeni evociraju neko drugo značenje kod čitatelja. Isto tako, termini iz jednog jezika imaju istovjetnice u drugom, dok je njihov pravni smisao suviše različit od onoga na koji se odnose termini u izvornom jeziku. Međutim, postoje određeni problemi i u situacijama kada se neki termini sačuvaju u izvornom jeziku, jer se riječi ne izgovaraju uvijek na jednom jeziku kako su napisane na drugom. Sve navedeno dovodi prevoditelja u vrlo nezgodan položaj jer, primjerice, prevoditelj koji u zabuni o prividu određenih riječi ili institucija napiše krivi smisao, žurno izjednačava strane koncepte s poznatim, ali opet različitim pojmovima.

U nastavku autori ukazuju na činjenicu da različiti pravni sustavi ponekad dijele iste koncepte, ali pri tome ne rabe iste izraze da bi označili te koncepte. Iz navedenog posljedično se izvodi zaključak da se u slučaju doslovnog prijevoda ne dolazi do

dobrog rezultata, pri čemu se postavlja i pitanje potrebe poštovanja termina odnosno smisla riječi koje se prevode.

Prema mišljenju autora, vjernost tekstu i terminima predstavlja načelo, s obzirom na to da doslovni prijevod omogućuje poštovanje autentičnosti teksta ili termina i jezika koji se prevodi, kao i pravnog rješenja koje oni sadrže. Navedeno omogućuje i određeno poticanje čitatelja na razmišljanje o stranom pojmu koji je rijetko potpuno identičan, naravno, ukoliko je poznat u njegovom pravnom sustavu. Autori naposljetku upozoravaju kako nikako ne treba doslovce prevoditi, naročito ako to izaziva zabunu ili nesporazum, dok se vjernost riječima omogućava i opravdava samo ukoliko se ne izlaže opasnosti da iskrivljuje smisao i konceptualni sadržaj riječi.

Svrha ovog rada prvenstveno je bila usmjerena na pronalaženje najčešćih termina i izraza koji se podudaraju u oba jezika, pri čemu su autori bili vođeni saznanjem da je ponekad postojala potreba zadržavanja izvornih termina, dok je u drugim slučajevima pak trebalo definirati i kontekstualizirati pojedine termine. Ovaj rad će, prema riječima autora, poslužiti kao olakšanje budućih razmjena između francuskih i hrvatskih stručnjaka upravnog prava, u prvom redu sveučilišnim profesorima, znanstvenicima, studentima, upravnim sucima, odvjetnicima, javnim bilježnicima, kao i svim pravnicima. Pored navedenih, rad je namijenjen i diplomatima, prevoditeljima pri europskim institucijama, te sudskim tumačima koji rade pri nacionalnim sudovima.

Nikolina Marasović